

Stanovisko předsedy Českého národního komitétu mezivládního programu UNESCO Člověk a biosféra (Man and the Biosphere) k problematice lužních lesů na soutoku Moravy a Dyje a k odpovědi pana Mgr. Patrika Mlynáře, náměstka pro řízení Sekce lesního hospodářství na Společné prohlášení odborných společností k problematice ochrany jihomoravských lužních lesů

Ve formátu dopisu nebo stručného stanoviska není prostor pro konkrétní přírodovědné argumenty o cennosti území Dolní Moravy obecně a o oblasti Soutoku zvláště. Tyto argumenty jsou ostatně skutečným odborníkům přírodovědcům i odborníkům ochranářům vesměs dlouhodobě dobře známé. Na tomto místě je nezbytné zdůraznit tři základní body:

1. na názorovém půdorysu stanoviska pana náměstka nelze vést skutečný odborný (a současně participativní) dialog;
2. z celospolečenského hlediska je žádoucí pokračovat na území biosférické rezervace Dolní Morava ve zkoumání strategie udržitelného rozvoje (tedy hledání kvality života v co nejméně narušovaném přírodním prostředí) modelovým způsobem, ale za podmínky striktní diferenciacie území a naprostého respektu k ochraně přírody a krajiny jako takové, tedy pokračováním programu MaB;
3. je vyloučeno zaměřovat nadále účelově i z nepochopení podstaty věci program MaB a ochranu přírody a krajiny, ale je nezbytné a naléhavé co nejdříve vyhlásit na základě existujících přírodovědných podkladů na celkovém území BR dílčí kategorie územní ochrany počínaje CHKO s využitím systému maloplošných zvláště chráněných území a ochrany druhové.

Teprve na základě vůle k naplnění těchto nepodkročitelných předpokladů a skutečného odborného porozumění problematice u zástupců decizní sféry je možné zahájit „korektní, věcnou a argumentačně silnou diskuzi“, zmíněnou v odpovědi pana náměstka.

Zdůvodnění:

Odpověď pana náměstka Mlynáře je založena na chybných historických předpokladech i na nesprávném hodnocení současné situace v území.

Lužní les není „výsledkem citlivé mnohasetleté správy tohoto území, harmonického rozvoje šetrného užívání krajiny“, ale přírodním ekosystémem nebo nejvýše lesním ekosystémem blízkým přírodě, přihlédneme-li k dílčím hospodářským změnám druhové skladby. „Harmonický rozvoj šetrného užívání krajiny“ je zcela bezobsažná fráze, neboť na šetrném užívání krajiny není co rozvíjet. Zneužívaný pojem harmonie je nutné nahradit pojmy funkční diferenciacie území s absolutní prioritou environmentálních limitů, tedy přírodních hodnot území, s přiznaně antropocentrickým přihlédnutím k ekosystémovým statkům a službám.

„Ochrana biodiverzity biosférické rezervace (BR)“, ale ani jakéhokoli jiného území nemůže být z povahy věci „založena na využívání každodenních rozumných a udržitelných aktivit člověka“ (sic!): aktivity člověka musí být vždy cíleně, na vědeckých základech a dlouhodobě strategicky promyšleně zaměřeny diferencovaně k jednotlivým předmětům ochrany v území podle jejich analyticky vyhodnocené důležitosti, počínaje biodiverzitou. Jestliže je ve stanovisku MZe zmiňována prosperita lesů bez respektu ke kategoriím lesů dle lesního zákona, je to jeden z řady dokladů naprostého neporozumění jak ochraně přírody a jejím principům, tak principům programu MaB, jež jsou ve stanovisku směřovány a zaměřovány.

Program MaB je založen na snaze zkoumat a uskutečňovat předpoklady a praxi udržitelného uspokojování lidských potřeb v prostoru, kde na sebe navazují území nejvyšší

přírodní hodnoty a území v různých stupních kulturní přeměny až po sídelní ekosystémy s vysokou kulturní hodnotou. Již z toho plyne, že území s nejvyšší přírodní hodnotou vyžadují ochranu přírody jako takovou v některé se zákonem O ochraně přírody a krajiny vymezených kategorií územní ochrany v kombinaci s ochranou druhovou. Podstatou problémů, jež trvají a zvětšují se od vyhlášení BR Dolní Morava, je právě to, že BRDM, o. p. s., a její představitelé aktivně brání udělení statutu OP v podobě vyhlášení chráněné krajinné oblasti Soutok nejcennějším lužním lesům, opakovaně napadají opatření orgánů ochrany přírody i tyto orgány jako takové, podobou zonace i textací plánů péče aktivně brání dokonce i ochraně nejcennějších území kategorie národní přírodní rezervace, zaměňují zóny ochrany se zonací MaB atd. K těmto tvrzením existuje řada důkazů v podobě stížností odborníků z akademické sféry i orgánů OPaK, záznamů z různých konferencí, jednání a pracovních dílen i samotný průběh projednávání vyhlášení CHKO Soutok.

V situaci sílících projevů klimatických změn, již uvádí Stanovisko, kdy je třeba přehodnotit tradiční lesnické hospodaření ve všech typech lesů jak z hlediska ekosystémového, tak z hlediska klasifikace lesů dle lesního zákona, se spoléhání na tradiční lesnické (ale i některé ochranářské) postupy jeví jako přímo absurdní.

Praha, 24. června 2020

PhDr. Ivan Rynda,

dlouholetý člen a předseda ČNK MaB